

Οι θεές της Ζίτικοβα πέτυχαν να συνδυάσουν την ιστορική μεθοδολογία, την «αντικειμενικότητα» του αρχαιακού εγγράφου και την «υποκειμενικότητα» της προφορικής μνήμης, τη συγγραφική δεινότητα και να αποτελέσουν ένα συναρπαστικό ανάγνωσμα που εντάσσει ομαλά κομμάτια της τσεχικής μικροϊστορίας στην ευρύτερη ευρωπαϊκή αντίστοιχη εμπειρία.

Lucie Gramelová. Pojdme si povídat řecky: netradiční učebnice novořečtiny. 2. opravené vydání. Praha: Jazykový koutek, 2016, 154 str. ISBN 978-80-906438-0-2.

Lucie Gramelová. Pojdme si povídat řecky: netradiční učebnice novořečtiny. Praha: Jazykový koutek, 2019, 160 str. ISBN 978-80-906438-8-8.

Dita Vořechovská

Předkládaná recenze se zabývá druhým vydáním učebnice *Pojdme si povídat řecky*, běžně dostupným na trhu, bere však v potaz i vydání z roku 2019, jež je ovšem prakticky nedostupné – k dispozici je pouze ve třech knihovnách (Vědecká knihovna v Olomouci, Moravská zemská knihovna v Brně a Národní knihovna v Praze). Dokonce sama autorka na svém e-shopu nabízí jen vydání druhé, o třetím vydání se běžný zájemce nemá jak dozvědět. Rozdíly mezi oběma vydáními spočívají pouze ve třech změnách. V publikaci z roku 2019 byly odstraněny čtyři barevné fotografie, opravena jedna chyba a na konec knihy byl přidán řecko-český slovníček, díky čemuž došlo k navýšení počtu stran. V ostatních případech zůstalo vše identické včetně politováníhodného množství především pravopisných chyb.

První letmé prolistování recenzované příručky ve mně vyvolalo rozporuplné pocity. Co se to vlastně čtenáři dostává do rukou? Na první pohled publikace působí jako konverzační příručka s cvičeními a gramatickými poznámkami. Po důkladnějším pročtení zjistíme, že se autorka pokouší netradiční formou přiblížit základy řečtiny zájemcům lačným po těchto vědomostech a zároveň tak pokrýt mezeru na trhu, co se týče dostupnosti české učebnice novořečtiny. Zatímco konverzací, slovníků a gramatik novořeckého jazyka je momentálně na trhu relativní dostatek, na kvalitní učebnici česká laická veřejnost po

rozebrání *Základního kurzu novořeckého jazyka* (¹2000, ²2004, reed. 2008) dlouho čekala (k jejímu 3. vydání došlo přímo v předvečer publikování této recenze). Proto není divu, že zájemce sáhne po příručce L. Gramelové, která byla až do nedávna jedinou dostupnou učebnicí novořečtiny v češtině, navíc koncipovanou jako učebnice pro samouky, přičemž první vydání se datuje již do roku 2013 a 2. opravené do roku 2016.

Jedná se o útlou knížečku formátu A5 rozdělenou do 16 lekcí a celkově do dvou částí. První část, sestávající z 6 lekcí, je pojata jako úvod do řečtiny, který začíná výslovností a nácvikem čtení, pokračuje základními frázemi a slovíčky týkajícími se osobních informací a bydlení. Druhá část se skládá z obsáhlejších lekcí (oproti první části) s úvodními texty ve formě dialogů s paralelním překladem do češtiny a zahrnuje běžná konverzační témata jako nakupování, ubytování, popis cesty, výlety, počasí, zdravotní stav. Součástí lekcí jsou doplňující informace o řeckých reáliích, několik textů z řecké literatury a praktické tipy podporující další motivaci studenta.

Sama autorka v úvodu knihy zmiňuje, že se její příručka liší především přístupem, je založena na komunikativní metodě a učení v kontextu a je určena především milovníkům Řecka, kteří se chtějí domluvit v každodenních situacích. Praktické zaměření lekcí omezuje na minimum gramatický výklad a cvičení. Autorka na svém webu poskytuje zdarma ke stažení cvičebnici pro možnost většího procvičení daných témat. Některá cvičení jsou však identická nebo velmi podobná těm, která najdeme v učebnici samotné.

Bohužel musím konstatovat, že v knize se nachází větší než tolerovatelné množství pravopisných chyb včetně přízvuků (např. Βερολίνο, γιαπωνέζικα, αδελφος, τσουλύθρα, ρίζι, μύτι, γύρο από, Πολιτική κουζίνα), malé (ale přece) množství gramatických chyb (např. Θέλω να ξεκουράζω ve významu 'chci si odpočinout', tvar adverbia περισσότερα namísto περισσότερο, κανένα ταινία, ο καπνοδόχος, μένω στην Ιωάννινα, vazba υπάρχει s určitým členem, tvar slovesa μείνω je předkládán jako indikativ přítomnosti, a navíc jako pravidelné sloveso) a k tomu ještě najdeme, i když zcela ojediněle, neexistující slova (jako např. παρκ nebo Τσέχη – toto jako jediné (!) bylo ve 3. vydání opraveno na Τσέχα) nebo chybné překlady (φορέματα není 'oblečení', ηλεκτρικός není 'tramvaj', δάνειο není 'hypotéka', αυλή není 'třída', περικλείεται neznamená 'skládá se'), což by se v jazykové učebnici nemělo vůbec stát. Obávám se, že řecký rodilý mluvčí v roli jazykového korektora zde odvedl velmi podprůměrnou práci, dá-li se vůbec o nějaké korektorské práci mluvit.

Setkáváme se ovšem také s velmi neobvyklou gramatickou terminologií a nepřesnostmi, kdy samohláskové digrafy neboli spřežky jsou označovány jako dvojhlásky, slovesa 1. a 2. konjugace jsou pokládána za slovesa 1. a 2. třídy,

první a druhá třída druhé konjugace pak zase za 1. a 2. typ, dále se dozvídáme, že slovesa na -άμαι jsou zvrtná a silné a slabé tvary osobních zájmen v akuzativu jsou předkládány jako přízvučné a nepřízvučné. Přestože sama autorka deklaruje, že „kniha v gramatice nejde do hloubky“, je podle mého názoru právě gramatika občas podána příliš kuse, neúplně a zkráceně, tudíž se student nedozví nic např. o nezávaznosti používání osobních zájmen při časování sloves ani o pravidle, kdy adjektiva feminina končí na -η a kdy na -α. Z výkladu o stupňování adjektiv pak vyplývá, že za standardní se považuje koncovka -(ὄ)τερος, -(ὄ)τερη, -(ὄ)τερο.

Ve cvičeních na nácvik čtení si student-samouk nemá možnost ověřit, zda čte daná slova správně, proto si myslím, že v klíči by měl být pro kontrolu přepis výslovnosti. Podobně není možné, aby student-samouk četl správně bez kontroly slova napsaná velkými písmeny, když neví, kde mají přízvuk. U pozdravů postrádám vysvětlení, kdy a jak se používají, a komplexnější zmínku o tykání a vykání. Na několika místech jsem zaznamenala, že některé výrazy či gramatické jevy nejsou vysvětleny nebo vysvětleny jsou, avšak dle mého názoru nelogicky až na úplně jiném místě (tak jsou např. konkrétní jevy ze 4. či 5. lekce vysvětleny až v 8., resp. 7. lekci). Postrádám také vysvětlení přízvučového pravidla, když se po studentovi chce, aby utvořil plurál od slova πρόβλημα (jak může vědět, že má přesunout přízvuk?). Naopak oceňuji, že v jednotlivých lekcích autorka upozorňuje na obtížnější výslovnost. Není mi však jasné, proč jsou u příkladů osobních zájmen všude vynechané tvary pro neutrum. Velmi přínosné by nepochybně byly nahrávky všech textů a v první části příručky možná i překlad minidialogů. Zaráží mě absence použité literatury.

Za chvályhodný počín považuji přidání řecko-českého slovníčku do 3. vydání (s. 150–159), nicméně i zde se bohužel setkáme s řadou chyb a nedůsledností. U mnoha substantiv chybí člen, přestože u většiny je uveden, všechna slovesa 2. konjugace jsou uváděna s koncovkou -ώ kromě προτιμάω, občas najdeme chybné překlady (ντουλάπι není ‘skříň’, ταμείο není ‘přepážka’) nebo neexistující nominativní tvary (το πυρετό, το χρόνο místo ο πυρετός, ο χρόνος). Pravopisné chyby z textu lekcí zůstaly až na pár výjimek i v heslech slovníčku (např. άνιθος, μαξιλλάρι, φραούλα, οικογένια).

Pokud jde o výběr textů, můžeme v učebnici najít texty lehčí i těžší, což nepovažuji za vhodné z hlediska vyváženosti. Jestli je kniha určena začátečníkům, měly by se texty držet dané úrovně a výklad by měl být systematictější. Obávám se, že doplňkové texty jako ukázky různých literárních stylů (pohádka O Popelce, dětské říkanky, Seferisova poezie, Kazantzakisův román) by mohly leckterého začátečníka spíše odradit než motivovat. Navíc v poslední lekci (‘Společenské otázky’) máme co do činění se slovní zásobou na úrovni minimálně B2.

Závěrem bych chtěla podotknout, že autorka se snaží podávat vysvětlení přístupnou formou a upoutat nenuceným stylem vědoma si faktu, že se obrací k laickým milovníkům Řecka. Oceňuji praktické tipy (např. pro poslech či četbu), slovíčka spojená s obrázky, shrnutí tematické slovní zásoby a frází a řadu zajímavých informací z oblasti řeckých reálií. Jsem však přesvědčena, že učebnice L. Gramelové by si zasloužila důkladnou revizi.